

Ruslands opdaterede udenrigspolitiske strategi omhandler en række vrangforestillinger. Artikel af Nigel Gould-Davies, senior medarbejder vedrørende Rusland og Eurasien ved det Internationale Institut for Strategiske Studier (IISS) i England.

Den 31. marts 2023 udgav Rusland sit seneste udenrigspolitiske koncept, der beskriver dets officielle syn på verden, dets store interesser og mål, og hvordan det vil forfølge dem. Det er Ruslands sjette og mindst opmuntrende af den slags erklæringer efter dem, der blev offentliggjort i 1993, 2000, 2008, 2013 og 2016.

Dokumentet, der er på 9.000 ord, kan formentlig give anledning til skepsis. Det er et udvalgsprodukt, der er udformet i et autokrati. Det går ind for principper om international lov, menneskeret-tigheder og fred, som Rusland har krænket på skandaløst vis. Det er blevet udarbejdet med propagandaværdi for øje. For første gang nævnes propagandistiske udtryk som "russofobi", "nynazisme" og "det kollektive vesten" i denne version af konceptet.

Men konceptet er vigtigt. Det er Ruslands første systematiske udenrigspolitiske udmelding, siden det invaderede Ukraine i februar 2022. Det kodificerer den reaktion Rusland er ved at udvikle på de negative ændringer i dets internationale position, som invasionen har udløst.

Papiret henviser kun til krigen og til Ukraine én gang, og selv da kun indirekte, og hævder, at USA og Europa har "udløst en ny type hybridkrig" mod "Ruslands vitale interesser i ukrainsk retning." I modsætning hertil understøttede det tidligere koncept offentliggjort i 2016 - to år efter Ruslands første invasion af Ukraine - "kulturelle og åndelige bånd med Ukraine på alle områder på grundlag af gensidig respekt og engagement." Ikke desto mindre dominerer krigen det nye koncept på tre måder: dets fokus på det globale syd, dets modstridende syn på Vesten og dets reaktion på sanktioner.

I en stærk kovending i forhold til alle tidligere versioner, fokuserer 2023-konceptet mest på samarbejde med ikke-vestlige stater. Kina og Indien er hver især nævnt, dog kun kort. I betragtning af det kinesisk-russiske "no-limits-partnerskab", der blev annonceret lige før Ruslands 2022-invasion af Ukraine, er sproget om "gensidigt fordelagtigt samarbejde" og "styrkelse af det omfattende partnerskab" med Kina bemærkelsesværdigt forsigtigt og tilbageholdende. Konceptet udstråler langt større begejstring for forholdet til Latinamerika, og især den islamiske verden samt Afrika. Sidstnævnte fik blot et enkelt afsnit i 2016 og portrætteres nu vidt og bredt som et "karakteristisk og indflydelsesrigt centrum for verdensudvikling" truet af Vestens "sofistikerede neokoloniale politik."

I modsætning til 2016-konceptet, der antydede udsigt til et dybere samarbejde med NATO, EU og individuelle vestlige stater, tegner situationen i 2023 dramatisk anderledes.

På den ene side fremstiller konceptet Vesten som kategorisk fjendtlig. Amerika og dets "satellitter" forfølger en "langvarig anti-russisk politik ... der har til hensigt at svække Rusland på enhver mulig måde." De fleste europæiske stater "skaber trusler mod Den Russiske Føderations sikkerhed og suverænitet, opnår derved ensidigt økonomiske fordele, underminerer indenrigspolitisk stabilitet og eroderer traditionelle russiske åndelige og moralske værdier." Påfaldende nok nævner konceptet

gentagne gange vestlige bestræbelser på at underminere ikke blot Ruslands interesser, men også dets territoriale integritet.

På den anden side forestiller konceptet sig en fremtidig sikkerhedsorden, hvor europæiske stater "indser nytteløsheden af deres konfrontationspolitik og hegemoniske ambitioner." De vil derfor frigøre sig fra USA's dominans og er rede til at samarbejde i en "ny model for sameksistens" med Rusland.

Hvad USA angår, så er landet "den vigtigste inspirator, organisator og udfører" af anti-russisk politik. Men dokumentet antyder, at det med tiden forventes at kunne søge et mere konstruktivt forhold for at sikre en balance mellem interesser. Der er et strejf af afspænding fra den kolde krig i dens genoplivning af det sovjetiske udtryk "fredelig sameksistens" og dets henvisning til "strategisk paritet".

Konceptet skitserer også Ruslands reaktion på eskaleringen af vestlig økonomiske sanktioner mod landet. Den opfordrer til oprettelse af "verdenshandel, monetære og finansielle systemer" mod misbrug af "monopol eller dominerende stilling i visse områder af verdensøkonomien." Disse er klare antydninger af Ruslands bestræbelser på at unddrage sig sanktioner. Man gør det ved at skabe nye valutaer og nye betalingsinfrastrukturer. Rusland vil træffe "symmetriske og asymmetriske foranstaltninger" mod stater, der bruger sanktioner eller "informations- og kommunikationsteknologier" for at true Ruslands "suverænitet og territoriale integritet."

Denne reaktion på de seneste hurtige internationale ændringer er mærkeligt bagudskuende. Meget af det minder om den kolde krig: et svækket vesten i en kriseramet verden; lyse udsigter for samarbejde med det globale syd mod "vestlig hegemoni" og, mest bemærkelsesværdigt, muligheden for at opnå en "interessebalance" med USA baseret på et fælles "særligt ansvar for strategisk stabilitet og international sikkerhed."

Rusland er ikke en supermagt i lighed med USA - dets magt er formindsket; det har langt færre allierede, selv i det globale syd, end på noget tidspunkt i den kolde krig; og dets vigtigste forhold - knap nok nævnt i konceptet - nemlig forholdet til et mere magtfuldt Kina. Ruslands virkelighed, som mærkes af en stor del af dets elite, handler om desorientering og isolation.

Mr. Nigel Gould-Davies har givet tilladelse til oversættelse og distribution blandt FOUAT medlemmer.

Erling Flebbe
29. april 2023